

PODSTAWOWE ZASADY ROZLICZANIA VAT PRZEZ ROLNIKÓW

Naczelnik Urzędu Skarbowego w Wieliczce w ramach akcji informacyjnej dotyczącej opodatkowania podatkiem VAT rolników przesyła w załączeniu opis zasad rozliczania oraz najczęściej występujących nieprawidłowości w zakresie rozliczania VAT przez rolników.

Przez działalność rolniczą rozumieć należy produkcję roślinną i zwierzęcą, w tym również produkcję materiału siewnego, szkółkarskiego, hodowlanego oraz reprodukcyjnego, produkcję warzywniczą, gruntową, szklarniową i pod folią, produkcję roślin ozdobnych, grzybów uprawnych i sadowniczą, chów, hodowlę i produkcję materiału zarodowego zwierząt, ptactwa i owadów użytkowych, produkcję zwierzęcą typu przemysłowego lub fermowego oraz chów i hodowlę ryb i innych organizmów żyjących w wodzie, a także uprawy w szklarniach i ogrzewanych tunelach foliowych, uprawy grzybów i ich grzybni, uprawy roślin "in vitro", fermową hodowlę i chów drobiu rzeźnego i nieśnego, wylęgarnie drobiu, hodowlę i chów zwierząt futerkowych i laboratoryjnych, chów i hodowlę dżdżownic, entomofagów i jedwabników, prowadzenie pasiek oraz chów i hodowlę innych zwierząt poza gospodarstwem rolnym oraz sprzedaż produktów gospodarki leśnej i łowieckiej, z wyjątkiem drewna okrągłego z drzew tropikalnych (PKWiU 02.20.13.0) oraz bambusa (PKWiU ex 01.29.30.0), a także świadczenie usług rolniczych.

Działalność rolnicza jako działalność indywidualnego gospodarstwa rolnego jest zwolniona z obowiązku prowadzenia ksiąg rachunkowych. Wynika to z faktu, że rolnika nie obowiązują przepisy ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, o czym mówi art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2012 r. poz. 361 z późn. zm.).

Działalność rolnicza podlega jednak przepisom ustawy o VAT i o tym rolnicy nie mogą zapominać.

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 11 marca 2004r. o podatku od towarów i usług (tj. z 2011r. Dz. U. Nr 177 poz. 1054 ze zm.) podatnikami tego podatku są osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne, wykonujące samodzielnie działalność gospodarczą bez względu na cel lub rezultat takiej działalności. Przy czym działalność gospodarcza obejmuje wszelką działalność producentów, handlowców lub usługodawców, **w tym rolników**.

Zgodnie z przepisami ustawy o VAT rozróżniamy:

1. Rolników ryczałtowych.
2. Rolników rozliczających się na zasadach ogólnych.

ROLNIK RYCZAŁTOWY

Zgodnie z definicją w ustawie o VAT jest to "rolnik dokonujący dostawy produktów rolnych pochodzących z własnej działalności rolniczej lub świadczący usługi rolnicze, korzystający ze zwolnienia od podatku na podstawie art. 43 ust. 1 pkt 3, z wyjątkiem rolnika obowiązującego na podstawie odrębnych przepisów do prowadzenia ksiąg rachunkowych".

W związku ze zwolnieniem z opodatkowania VAT dostawy towarów oraz świadczenia usług przez rolnika ryczałtowego **nie ma on obowiązku:**

- rejestrowania się jako czynny podatnik VAT,
- wystawiania faktur za wykonywane czynności,
- prowadzenia ewidencji sprzedaży i zakupów,
- składania w urzędzie skarbowym deklaracji podatkowych VAT.

Rolnik ryczałtowy dokonujący dostawy produktów rolnych dla czynnego podatnika VAT dostaje od nabywcy fakturę VAT-RR dokumentującą transakcję. Sytuacja jest dość nietypowa, bo fakturę wystawia nabywca, a nie jak w większości przypadków sprzedawca. Faktura ta powinna zawierać oświadczenie o następującej treści:

„Oświadczam, że jestem rolnikiem ryczałtowym zwolnionym od podatku od towarów i usług na podstawie art. 43 ust. 1 pkt 3 ustawy o podatku od towarów i usług”.

Na tej podstawie rolnik może ubiegać się o zwrot podatku z tytułu nabywania niektórych środków produkcji dla rolnictwa, które opodatkowane są VAT. Stawka zryczałtowanego zwrotu wynosi 7%.

Obowiązkiem rolnika ryczałtowego jest przechowywanie oryginału faktury VAT-RR oraz kopii oświadczenia przez okres 5 lat, licząc od końca roku, w którym wystawiono fakturę.

ROLNIK ROZLICZAJĄCY SIĘ NA ZASADACH OGÓLNYCH

Rolnik sam decyduje o rezygnacji z ryczałtowego rozliczenia VAT, a tym samym przejścia na zasady ogólne. Może tego dokonać w trakcie roku podatkowego **rejestrując się** w urzędzie skarbowym **jako czynny podatnik VAT.**

W tym celu rolnik:

- składa zgłoszenie rejestracyjne VAT-R przed rozpoczęciem miesiąca, w którym ma nastąpić rezygnacja ze zwolnienia, dołączając do zgłoszenia dowód zapłaty opłaty skarbowej za rejestrację w wysokości 170 zł.
- wypełnia zgłoszenie NIP-7, w którym wskazuje rachunek bankowy, na który będzie dokonywany ewentualny zwrot podatku.

Ważne! Rolnik, który zrezygnował ze zwolnienia związanego z systemem zryczałtowanego zwrotu podatku VAT, może ponownie z niego skorzystać dopiero po upływie 3 lat od daty rezygnacji ze zwolnienia, pod warunkiem pisemnego zawiadomienia naczelnika urzędu skarbowego przed początkiem miesiąca/kwartalu, od którego zamierza ponownie skorzystać ze zwolnienia.

Rolnik będący czynnym podatnikiem VAT **zobowiązany jest** do:

- opodatkowania dostawy towarów i usług zgodnie z obowiązującymi stawkami podatku VAT,
- wystawiania faktur,
- prowadzenia ewidencji dostaw oraz nabyć VAT,
- składania okresowych (miesięcznych/kwartalnych) deklaracji podatkowych VAT,

- **terminowego wpłacania podatku, jeżeli taki wykaże rozliczenie za dany miesiąc/kwartał.**

Natomiast prawem, które będzie przysługiwało rolnikowi po uzyskaniu statutu czynnego podatnika VAT, będzie możliwość pomniejszenia podatku należnego o podatek naliczony uwzględniony przy zakupie towarów lub usług. Oznacza to, że rolnik będzie mógł odliczyć VAT naliczony na podstawie faktur VAT dokumentujących zakupy przez niego dokonane. Podstawą rozliczeń będą posiadane faktury VAT oraz prowadzona zgodnie z nimi ewidencja zakupów VAT.

Jednak zaznaczyć należy, że **prawo do pomniejszenia podatku należnego o podatek naliczony istnieje wyłącznie wówczas, gdy nabyte towary i usługi wykorzystywane są przez rolnika do wykonywania czynności opodatkowanych podatkiem VAT.**

Organy podatkowe monitorując wpływy w podatku VAT zauważyły, że znaczna część zwrotów podatku dotyczy rolników zarejestrowanych do podatku VAT, którzy nie prowadzą działalności gospodarczej. **Przeprowadzane kontrole podatkowe ujawniły szereg błędów i nieprawidłowości w zakresie rozliczania rolników.** Należą do nich między innymi:

- zaniżanie przychodów osiągniętych ze sprzedaży produktów bądź świadczonych usług,
- niewykazywanie całej sprzedaży podlegającej opodatkowaniu (np. zapłaty za dzierżawę gruntów otrzymywanej nie w formie pieniężnej lecz w naturze),
- niewykazywanie świadczenia usług rolniczych i niezgłaszanie działalności w tym zakresie,
- zawyżanie dokonywanych zakupów,
- nierozdzielanie zakupów dotyczących gospodarstwa domowego od gospodarstwa rolnego (np. brukowanie całego podwórka, ogrodzenie całego gospodarstwa),
- odliczanie podatku naliczonego dotyczącego zakupów związanych z gruntami rolnymi (nawozy, środki ochrony roślin, nasiona, olej napędowy), a następnie wydzierżawianie gruntów na cele rolnicze (czynność zwolniona z VAT) i niekorygowanie odliczonego wcześniej podatku naliczonego,
- nieadekwatna wartość dokonywanych przez rolników zakupów środków trwałych i pozostałych towarów w stosunku do osiągniętych (wykazywanych) przychodów,
- stosowanie nieprawidłowych stawek podatku VAT przy sprzedaży produktów i świadczeniu usług,
- zakup oleju napędowego od fikcyjnych podmiotów.